

UZASADNIENIE

W pozwie, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Łodzi w dniu 26 października 2016r., Z. W. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 80.000 złotych, tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez powoda wskutek uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia w przebiegu wypadku komunikacyjnego, jakiemu uległ on w dniu 3 listopada 2015 roku wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 16 kwietnia 2016 roku do dnia zapłaty.

Nadto wniósł o zasądzenie pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie pozwu Z. W. (1) podniósł, iż w dniu 3 listopada 2015 r. uległ wypadkowi komunikacyjnemu, którego sprawcą był W. K., objęty ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej w pozwanym towarzystwie ubezpieczeń. W wyniku przedmiotowego zdarzenia Z. W. (1) doznał obrażeń ciała, zaś skutki wypadku odczuwa do chwili obecnej. Wskazał, że pozwany uznał zasadę swojej odpowiedzialności i wypłacił powodowi świadczenie w łącznej kwocie 32.000 zł.

(pozew – k. 2-12)

W odpowiedzi na pozew z dnia 24 listopada 2016 roku, pozwany ubezpieczyciel wnosił o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany nie kwestionował swej odpowiedzialności za skutki wypadku, jakiemu uległ powód, jednakże domagał się oddalenia powództwa z racji zaspokojenia roszczeń powoda w postępowaniu likwidacyjnym. W ocenie pozwanego wypłacona na rzecz Z. W. (1) kwota, w pełni zaspokaja jego roszczenia w związku z zaistnieniem przedmiotowego zdarzenia szkodowego, a dalej idące żądania należy uznać za wygórowane i nieadekwatne do doznanych przez powoda obrażeń. Poniósł, że w kwocie należnego poszkodowanemu zadośćuczynienia należy uwzględnić również nawiązkę zasądzoną na rzecz powoda od oskarżonego przez Sąd Rejonowy w Łowiczu w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie wobec sprawcy szkody, w kwocie 2.000 zł.

(odpowiedź na pozew – k. 77-79)

W toku procesu, strona powodowa popierała swoje stanowisko w sprawie.

(protokół – k. 99 e-protokół 00:01:50; protokół – k. 23 1 e-protokół (...):35:52)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Przedmiotem działalności pozwanego - (...) S.A. z siedzibą w W., jest wykonywanie działalności ubezpieczeniowej.

(bezsporne; informacja KRS – k. 81-85v .)

W dniu 3 listopada 2015 roku w miejscowości N., woj. (...), miał miejsce wypadek drogowy z udziałem powoda Z. W. (1).

W związku z powyższym zdarzeniem, toczyło się przed Sądem Rejonowym w Łowiczu postępowanie karne przeciwko A. K..

Wyrokiem z dnia 4 marca 2016 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II K 598/15, Sąd Rejonowy w Łowiczu uznał A. K. za winnego tego, że w dniu 03 listopada 2015r. w miejscowości N. woj. (...) nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że prowadząc ciągnik rolniczy marki Z. nr rej. (...) w ruchu lądowym wyjeżdżając z drogi gruntowej prowadzącej do jego posesji na drogę z pierwszeństwem przejazdu, bez zachowania prawidłowej techniki i taktyki jazdy oraz szczególnej uwagi, wjechał na prawy pas ruchu, doprowadzając

do zderzenia, z prawidłowo jadącym, samochodem marki V. (...) nr rej. (...) prowadzonym przez Z. W. (1), w wyniku czego nieumyślnie spowodował u pokrzywdzonego złamanie seryjne żeber II – V po stronie prawej, złamania panewki lewego stawu biodrowego oraz złamania trzonu mostka, które to obrażenia naruszyły prawidłowe funkcjonowanie czynności narządów ciała pokrzywdzonego na okres powyżej siedmiu dni, to jest popełnienia czynu z art. 177 § 1 k.k. i warunkowo umorzył wobec sprawcy postępowanie karne, na okres próby 1 roku.

Sprawca - A. K., w dniu wypadku, w związku z posiadaniem pojazdu (...) o nr rej. (...), był objęty ochroną ubezpieczeniową z ubezpieczenia OC nr (...)~2015 w pozwanym (...) S.A. w W..

(okoliczności bezsporne; kopia wyroku Sądu Rejonowego w Łowiczu – k. 15 ; zapytanie z dnia 26 lutego 2016 roku – k. 16)

W wyniku przedmiotowego zdarzenia szkodowego powód doznał urazów wymagających hospitalizacji w Wojewódzkim Szpitalu (...) w Ł. kolejno na: Szpitalnym Oddziale Ratunkowym oraz Oddziale (...) Urazowo - Ortopedycznej i Nowotworów Narządu (...). Następnie powód został skierowany do poradni specjalistycznej: Endokrynologicznej i (...) Ogólnej. Bezpośrednio po przyjęciu do szpitala założono pacjentowi wyciąg szkieletowy za guzowatość lewej kości piszczelowej w dniu 9 listopada 2015r. wykonano zabieg zespolenia złamania panewki stawu biodrowego lewego śrubami kaniulowymi, bez unieruchomienia gipsowego; przebieg pooperacyjny był niepowikłany, przez kolejne 14 dni kontynuowano leczenie wyciągiem. W tym czasie Z. W. nie mógł wstawać do czynności fizjologicznych. Następnie pacjent był usprawniany w asyście technika rehabilitacji. Szwy zdjęto w szpitalu.

Powoda wypisano ze szpitala w stanie ogólnym dobrym w dniu 26 listopada 2015 roku z zaleceniem dalszej opieki w poradni ortopedycznej i chodzenia o kulach, bez obciążania kończyny.

Po powrocie ze szpitala powód poruszał się o dwóch kulach łodziowych, do maja 2016r., matka musiała mu pomagać w łazience i przy ubieraniu się. Początkowo, przez dwa miesiące nie opuszczał mieszkania, z domu wyszedł za pomocą kul dopiero wiosną. W tym czasie przyjmował zastrzyki w brzuch (przeciwzakrzepowe), leki przeciwbólowe; zalecono nie obciążanie kończyny, ćwiczenia własne po 3-4 godziny.

W dniu 1 lutego 2016r. w dalszym ciągu poruszał się o dwóch kulach, zgłaszał bóle kolana lewego; na początku marca 2016r. wystąpiła bolesność odcina lędźwiowego pleców i barku lewego.

Z. W. (1) był rehabilitowany w Oddziale Fizjoterapii i (...) w S. k/Ł. w okresie od 31 maja do 21 czerwca 2016 roku. Następnie został skierowany na badanie TK, wykonane w dniu 8 lipca 2016 roku w (...) w Ł..

W okresie 9-29 marca 2017 roku przebywał w Centrum (...) w I..

W chwili obecnej oczekuje na kolejny termin rehabilitacji dziennej w ramach NFZ. Nadto, od sierpnia 2017 roku, powód czeka na turnus rehabilitacyjny z KRUS-u; okres oczekiwania wynosi od roku do półtora roku. Powód uczęszcza prywatnie na masaże nogi.

W związku z wypadkiem powód do wyczerpania okresu zasiłkowego (182 dni) przebywał na zwolnieniu lekarskim, następnie otrzymał zasiłek rehabilitacyjny.

(dokumentacja lekarska i historii choroby – k. 17 – 33 , 108-110 i 113-114 ,115-131v. ,153-157; zaświadczenie KRUS – k. 187 ; zeznania powoda – k. 232 -232v. e-protokół 00:21:04 -00:30:07 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami powoda - k. 99v. -100 e-protokół 00:04:23)

W wyniku wypadku komunikacyjnego z dnia 3 listopada 2015 roku, powód doznał: zwichnięcia lewego stawu biodrowego ze złamaniem panewki stawu biodrowego; złamania przednich odcinków żeber II-V po stronie prawej, stłuczenia niewielkiego stopnia segmentu piątego płuca prawego oraz złamania trzonu mostka, bez przemieszczenia. Następstwem wypadku jest także pooperacyjna bliznę lewego biodra i pośladka.

(karta informacyjna leczenia szpitalnego k.25; historia choroby – k. 26 i n. ; opinia biegłego z zakresu chirurgii ortopedyczno - urazowej M. S. (1) – k. 141-146; opinia biegłego z zakresu chirurgii plastycznej – dr n. med. T. Z. – k. 158- 160; opinia biegłego z zakresu rehabilitacji medycznej K. K. – k. 189-192 ; opinia biegłego lekarza pulmonologa dr A. M. k 175 i n.)

Z punktu widzenia **chirurgii ortopedyczno - urazowej** rozmiar cierpień fizycznych, z uwagi na rozległość doznanych obrażeń i konieczność poddania się zabiegowi operacyjnemu, należy określić jako znaczący, ale zmniejszający się w czasie. Leczenie ortopedyczne skutków wypadku zostało u powoda zakończone. Leczenie rehabilitacyjne było wykonywane w ramach ubezpieczenia społecznego – rehabilitacja stacjonarna w S., powód wykonywał również ćwiczenia usprawniające we własnym zakresie w domu, wg wskazań lekarza prowadzącego. Obecnie w przypadku nasilenia dolegliwości bólowych mogą być wskazane zabiegi rehabilitacyjne – możliwe w ramach ubezpieczenia KRUS.

Skutki wypadku mogły powodować wskazania do stosowania leków p/bólowych i p/zakrzepowych przez okres od 2 do 3 miesięcy po wypadku, a także konieczność pomocy osób trzecich w wymiarze 2-3 godzin dziennie przez okres pierwszych 3 miesięcy oraz w wymiarze 1 godziny w okresie następnych 2 miesięcy. W chwili obecnej nie występują u powoda żadne ograniczenia życia codziennego, ani też ograniczenia w życiu społecznym i prywatnym, w szczególności nie ma przeciwwskazań do dźwigania poniżej 50 kg, nie wymaga także pomocy osób trzecich. Aktualnie, konieczność stosowania leków p/bólowych ogranicza się jedynie do przypadku nasilenia dolegliwości bólowych, wywołujących również potrzebę okresowej przerwy w pracy, jednak nie występują żadne przeciwwskazania do wykonywania samodzielnej pracy w gospodarstwie rolnym.

Rokowania odnośnie stanu zdrowia poszkodowanego są umiarkowanie pesymistyczne. U powoda występuje niewielkie upośledzenie funkcji stawu biodrowego lewego oraz zespół bólowy barku lewego i kolana lewego, bez upośledzenia funkcji tych stawów, jednak jest wysoce prawdopodobne że dojdzie do powstania wcześniejszych zmian zwyrodnieniowych w obrębie stawu biodrowego lewego, ze względu na charakter złamania (śródstawowe).

W ocenie chirurgicznej stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu należy określić łącznie na poziomie **10 %**, (pkt 145a – 1A), z uwagi na stan po zwichnięciu lewego stawu biodrowego ze złamaniem panewki stawu biodrowego. Wygojone złamanie trzonu mostka, bez przemieszczenia, nie spowodowało zniekształcenia mostka i nie spowodowało trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda. Natomiast wszystkie ww. następstwa urazu pozostają w bezpośredniej relacji przyczynowo - skutkowej z przedmiotowym wypadkiem komunikacyjnym.

(opinia biegłego z zakresu chirurgii ortopedyczno - urazowej M. S. (1) – k. 141-146 ; ustna opinia uzupełniająca biegłego z zakresu chirurgii ortopedyczno - urazowej M. S. (1) – k. 231v. e-protokół 00:03:31-00:10:54)

Z punktu widzenia **chirurgii plastycznej** blizna pooperacyjna lewego pośladka i biodra jest linijna, mało widoczna, występuje w miejscu stale zasłoniętym, powodując niewielkie oszpecenie, bez zaburzeń funkcji. Opisana blizna powoduje trwale, niewielkie oszpecenie powoda i z tego względu trwały uszczerbek na zdrowiu wynosi **3%** (z pkt 149).

Blizna jest dojrzała i nie wymaga żadnych zabiegów pielęgnacyjnych ani też leczenia, nie powoduje też zaburzeń czynnościowych, jednakże nie jest możliwe całkowite jej usunięcie (ani w drodze operacji plastycznej ani poprzez leczenie zachowawcze).

(opinia biegłego z zakresu chirurgii plastycznej – dr n. med. T. Z. – k. 158- 160)

Trwały uszczerbek na zdrowiu Z. W. (1), pod względem następstw **pulmonologicznych**, wynosi **10%**, z powodu złamania 4 żeber, które zostało wyleczone, bez zmniejszenia pojemności życiowej płuc (pkt 58a). Stłuczenie niewielkiego stopnia segmentu 5 zostało wyleczone bez pozostawienia zmian radiologicznych w płucach, a tym samym nie powoduje stałego ani długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Rokowania na przyszłość są dobre.

Rozmiar cierpień fizycznych, związany ze złamaniem 4 żeber, z punktu widzenia pulmonologicznego był stopnia znacznego, następnie stopniowo ulegał zmniejszeniu do ok. 6 miesięcy. W tym czasie powód wymagał korzystania z pomocy osób trzecich przez okres 2 miesięcy po ok. 2 godziny dziennie (ubiór, przygotowanie posiłków, robienie zakupów). Aktualnie, mimo, że bóle nie ustąpiły całkowicie – powód nadal odczuwa je przy gwałtownych ruchach, przy skrętach tułowia, nie wymaga pomocy osób trzecich przy czynnościach życia codziennego, a wyleczone, bez spowodowania zmniejszenia pojemności życiowej płuc, złamanie żeber u rolnika, może w niewielkim stopniu ograniczać pełną sprawność w wykonywaniu prac w gospodarstwie rolnym.

(opinia biegłego z zakresu pulmonologii A. P. – M a chowicz – k. 175-176)

Z. W. (1) z wykształcenia jest rolnikiem, przed wypadkiem prowadził gospodarstwo obejmujące hodowlę bydła i trzody chlewnej. W wyniku wypadku, u powoda, z punktu widzenia biegłego z zakresu **rehabilitacji medycznej**, wystąpiły ograniczenia w życiu codziennym i zawodowym - był całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym; po wypisaniu ze szpitala wymagał pomocy osób trzecich w czynnościach samoobsługi i codziennych przez okres ok. 3 m-cy w wymiarze 3 godzin dziennie, a przez okres kolejnych 2 miesięcy wymagał pomocy w wymiarze 1 godziny dziennie. Obecne ograniczenia dotyczą tylko niektórych czynności związanych z pracą: powód ma problemy przy wsiadaniu do ciągnika, nie może wykonywać prac związanych z dłuższym chodzeniem w gospodarstwie, z wchodzeniem na drabinę.

Rokowania co do odzyskania pełnej sprawności i samodzielności są umiarkowane. Złamanie stawu biodrowego, jako złamanie śródstawowe, niesie wysokie ryzyko wczesnych zmian zwyrodnieniowych stawu z bólem i ograniczeniem sprawności powoda - z tego powodu będzie wymagał okresowej, ale systematycznej rehabilitacji.

Ortopeda zalecił powodowi ćwiczenia: pływanie w basenie, baseny termalne, przepisywano mu także leki. Powód ćwiczył w domu na rotorze i z taśmą elastyczną – nadal wykonuje te ćwiczenia. Obecnie Z. W. (1) wymaga kontynuacji rehabilitacji w związku z zanikiem mięśni, ograniczeniem ruchomości lewego stawu biodrowego oraz bólem nasilającego się po przeciążeniach. Ewentualne zaprzestanie rehabilitacji spowoduje dalszy zanik mięśni kończyny dolnej oraz zwiększenie ograniczenia ruchomości stawu biodrowego, spowoduje nasilenie i zwiększenie częstości występowania bólu - czego konsekwencją będzie pogorszenie sprawności powoda.

Z punktu widzenia biegłego z rehabilitacji medycznej u powoda występuje uszczerbek na zdrowiu w wysokości łącznie 10% (pkt.145a) tj. stan po uszkodzeniu stawu biodrowego lewego ze zmianami miernego stopnia, bez skrócenia kończyny, z niewielkim ograniczeniem ruchomości. Ponieważ, występujące u powoda ograniczenia sprawności i dysfunkcje, wpływające na stopień uszczerbku na zdrowiu i jego charakter, nie ustąpiły, mimo kolejnych cykli rehabilitacji - ostatni w 2016 roku, należy przyjąć, że dysfunkcje te oraz wywołane nimi uszczerbek na zdrowiu, mają charakter trwały.

Powód był całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie przez około 12 miesięcy po wypadku. Obecnie powód nie jest całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym; ograniczenia dotyczą tylko niektórych czynności związanych z dłuższym chodzeniem, dźwiganiem, z wchodzeniem na drabinę (na stopnie) oraz ze schylaniem się, z wykonywaniem przysiadu, bowiem przy tych czynnościach mogą pojawiać się okresowo dolegliwości bólowe, które wymuszają przerwę w pracy, jednak nie ma przeciwwskazań medycznych do podejmowania tych czynności. Powód nie powinien np. wspinać się na skałki, jeździć na motorze, biegać, chodzić po górach, może natomiast pływać, spacerować, spędzać wolny czas w kinie lub na spotkaniach towarzyskich.

(opinia biegłego z zakresu rehabilitacji medycznej K. K. – k. 189-192 ; opinia uzupełniająca biegłego z zakresu rehabilitacji medycznej K. K. – k. 223-224 ; uzupełniająca opinia biegłego sądowego lekarza ortopedy M. S. k. 230 i n.)

Z. W. (1) liczy obecnie 40 lat (w dacie wypadku miał 38 lat); jest rolnikiem, prowadzącym gospodarstwo rolne o obszarze 22 ha (w tym 3 ha dzierżawi od sąsiada). Aktualnie ma przyznaną z KRUS rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Powód posiada ciągnik oraz podpinane do ciągnika maszyny: drapak, pług i siewnik. Powód uprawia w gospodarstwie zboża, kukurydzę na kiszonkę i siano (zboże jest zbierane kombajnem, a słomę prasuje ciągnik z prasą – maszyny wynajmowane przez powoda).

Przed wypadkiem powód był zdrowym, aktywnym i wesołym człowiekiem; wszystkie czynności w rolnictwie wykonywał samodzielnie, rodzice pomagali mu jedynie przy żniwach. Miał 30 sztuk bydła w tym 10 sztuk mlecznego i ok. 30 szt. trzody chlewnej.

Po wypadku w prowadzeniu gospodarstwa (przy inwentarzu żywym) pomagali mu rodzice; na początku grudnia 2016 roku, Z. W. sprzedał część zwierząt – krowy mleczne, pozostawiając trzodę chlewną (20 szt.), cielaki (10 szt.) i byki, gdyż matka nie miała siły pracować przy krowach, a powód nie był w stanie tego robić.

W 2017 roku powód dokupił 6 sztuk byków, które hoduje na mięso.

Obecnie powód wykonuje prace rolnicze, które można wykonać przy pomocy ciągnika, jednak wymaga robienia przerw.

Aktualnie powód ma lęk przed jazdą samochodem, jednak nie leczył się psychiatrycznie, odbył jedną wizytę u psychologa. Nie może wykonywać wszystkich prac w gospodarstwie, np. wejść na drzewo i przyciąć gałęzi.

Gospodarstwo jest w części zmechanizowane (wyciągowe wybranie obornika) ale w niektórych czynnościach pomagają powodowi rodzice (pojenie cieląt), koledzy (oranie i zbiórka słomy, dowóz na rehabilitację) i brat (pomoc w gospodarstwie, dowóz na rehabilitację).

Obecnie powód skarży się na bóle kręgosłupa piersiowego i lędźwiowego, bóle i klucia biodra lewego, bóle kolana lewego, klatki piersiowej i stawu skokowego lewego, oraz ograniczenie ruchomości barku lewego. Nie może rekreacyjnie grać w piłkę, gdyż nie może biegać. Nie ma przeciwwskazań do pływania, spacerów, jednakże występujące bóle i ograniczenie sprawności obniżają jakość życia powoda.

(zeznania powoda – k. 232 e- protokół 00:21:04 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami powoda - k. 99v. e-protokół 00:04:23; zeznania powoda – k. 232 - 232v. e- protokół 00:21:04-00:30:07 ; zeznania świadka M. W. – k. 100 – 100v. e-protokół 00:37:09 – 00:47:22 ; opinia biegłego z zakresu chirurgii ortopedyczno – urazowej – k. 142 ; opinia uzupełniająca biegłego z zakresu rehabilitacji medycznej – k. 223; opinia uzupełniająca biegłego z zakresu chirurgii ortopedyczno – urazowej – k. 231v. e-protokół 00:03:31)

Na podstawie, złożonego wraz ze zgłoszeniem szkody, wezwania do zapłaty zadośćuczynienia w wysokości 190.000 zł., datowanego na 10 marca 2016 roku, doręczonego pozwanemu w dniu 15 marca 2016 roku, przyznano powodowi kolejno (dnia 11 kwietnia 2016 roku) kwotę 5.000 złotych, tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, kwotę 20.000 złotych (dnia 13 kwietnia 2016 roku), tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, kwotę 608 złotych, tytułem zwrotu kosztów przejazdów oraz kwotę 128,55 złotych z tytułu zwrotu kosztów leczenia powoda. Następnie, w wyniku odwołania od decyzji z dnia 4 maja 2016 roku, powód otrzymał dodatkowo (dnia 3 czerwca 2016 r.) kwotę 7.000 złotych tytułem zadośćuczynienia. Łącznie powód otrzymał więc kwotę 32.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę.

(potwierdzenie zgłoszenia szkody k. 41, wezwanie do zapłaty – k. 36-40 ; decyzja z dnia 11 kwietnia 2016 r. – k. 42-43 ; decyzja z dnia 13 kwietnia 2016 r. – k. 45-46; opinia – 48 – 60; wezwanie do ponownego rozpatrzenia sprawy wraz z potwierdzeniem nadania i odbioru – k. k. 61-67; decyzja z dnia 3 czerwca 2016 roku – k. 68-69)

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie powołanych dowodów, w szczególności zeznań świadka M. W. i powoda oraz załączonych do akt sprawy dokumentów, których zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy nie była przez strony kwestionowana, a nadto opinii powołanych w sprawie biegłych sądowych lekarzy różnych specjalności.

Sąd odmówił jedynie wiary zeznaniom powoda, w których utrzymywał, że po wypadku nie wrócił do pracy w gospodarstwie rolnym, gdyż są one sprzeczne z innymi zeznaniami Z. W., w których przyznał, że obecnie wykonuje

prace rolnicze, przy użyciu ciągnika rolniczego oraz z wnioskami opinii powołanych w sprawie biegłych sądowych lekarzy – ortopedy oraz rehabilitanta medycznego, z których wynika, iż powód nie jest niezdolny do pracy w zmechanizowanym gospodarstwie rolnym, a występujące ograniczenia, wywołane okresowymi dolegliwościami bólowymi, mogą wywoływać jedynie konieczność doraźnego przyjmowania leków przeciwbólowych i robienia przerw w pracy.

Ustalając okoliczności związane z zakresem i charakterem następstw wypadku z udziałem powoda, związku przyczynowego między obecnym stanem jego zdrowia a przedmiotowym zdarzeniem szkodowym, rozmiarem doznanych cierpień fizycznych oraz rokowań na przyszłość, Sąd oparł się na opiniach zawnioskowanych biegłych sądowych lekarzy z zakresu chirurgii ortopedyczno - urazowej, chirurgii plastycznej, pulmonologii i rehabilitacji medycznej, uznając, że są one pełne, rzetelne i jako takie mogą stanowić obiektywny materiał dowodowy w sprawie. Opinie te sporządzone zostały zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą specjalną. Charakteryzują się wewnętrzną spójnością, przejrzystością oraz logiką wyводу, w sposób wyczerpujący, stanowczy i zrozumiały odpowiadają na postawione pytania. Przytoczoną, na ich uzasadnienie, argumentację należało uznać za w pełni przekonującą, a zgłaszane przez strony wątpliwości i zastrzeżenia do wniosków opinii biegłego z zakresu chirurgii ortopedyczno – urazowej i rehabilitacji medycznej zostały wyczerpująco wyjaśnione w opiniach uzupełniających.

Biegli ocenili procentowy uszczerbek na zdrowiu w oparciu o załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (Dz.U. Nr 234, poz. 1974).

Biegły z zakresu chirurgii ortopedyczno – urazowej ocenił trwały uszczerbek na zdrowiu powoda na poziomie 10% (pkt.145a); chirurgii plastycznej – 3 % (z pkt 149); pulmonologii – 10% (pkt. 58a). Biegły z zakresu rehabilitacji medycznej również ocenił uszczerbek na zdrowiu powoda na 10%, z tym, że uszczerbek ten pokrywa się z uszczerbkiem przyznanym przez biegłego ortopedę, który opiniował z tego samego pkt (145a) ww. rozporządzenia (w związku ze stanem po uszkodzeniu stawu biodrowego lewego ze zmianami miernego stopnia, bez skrócenia kończyny, z niewielkim ograniczeniem ruchomości), toteż nie podlega zsumowaniu. łącznie, stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda, ustalony, w oparciu o wszystkie powołane dowody z opinii biegłych sądowych, wyniósł **23 %**.

Sąd, postanowieniem z dnia 20 listopada 2017 roku, oddalił, zgłoszony przez pełnomocnika powoda wniosek o dopuszczenie dowodu z dokumentów załączonych do pisma złożonego do Sądu w dniu 17 listopada 2017 roku, w postaci: wypisów z treści orzeczenia z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 6 lipca 2017 roku oraz 28 kwietnia 2017 roku, decyzji o przyznaniu renty rolniczej KRUS z dnia 19 lipca 2017 roku oraz dokumentacji z leczenia m.in. z dnia 21 czerwca 2016 roku i 31 stycznia 2017 roku, z uwagi na okoliczność, iż został on zgłoszony po zamknięciu rozprawy (protokół z dnia 7 listopada 2017 roku – k. 232v.). Ponadto wniosek ten należało uznać za spóźniony, w świetle dyspozycji art. 207 k.p.c., bowiem z porównania dat widniejących na dostarczonych wraz z wnioskiem dokumentów wynika, iż mogły one zostać złożone, bez zwłoki i przeszkód, w toku rozprawy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie powód Z. W. (1) domagał się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. kwoty 80.000 złotych z tytułu zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 16 kwietnia 2016 roku do dnia zapłaty a także kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych.

Zdarzeniem, z którego strona powodowa wywodziła swoje roszczenia, był wypadek komunikacyjny, do którego doszło w dniu 3 listopada 2015 roku na skutek czynu zabronionego popełnionego przez sprawcę przedmiotowego zdarzenia, wobec którego zapadł wyrok karny warunkowo umarzający postępowanie.

Stosownie do dyspozycji art. 805 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia, ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. W myśl art. 822 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony.

Odpowiedzialność pozwanego ubezpieczyciela wynika z ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152).

Zgodnie z art. 34 ust. 1 wskazanej ustawy, z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną, w związku z ruchem tego pojazdu, szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Stosownie do art. 35 ustawy, ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która, kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu.

W rozpoznawanej sprawie sprawca wypadku ponosi odpowiedzialność za skutki tego zdarzenia na podstawie art. 436 k.c. w związku z art. 435 k.c. W granicach odpowiedzialności sprawcy za szkodę odpowiada pozwany ubezpieczyciel.

W analizowanym stanie faktycznym nie ulega wątpliwości, że w następstwie opisanego wypadku komunikacyjnego, powód doznał obrażeń ciała skutkujących doznaniem szkody o charakterze niemajątkowym. Pozwany ubezpieczyciel od początku zresztą nie kwestionował zasady swojej odpowiedzialności za skutki przedmiotowego wypadku, czemu dał wyraz dokonując, w ramach postępowania likwidacyjnego, wypłaty na rzecz powoda części dochodzonego świadczenia, tytułem wyrównania krzywdy.

Bezspornie zatem spełnione zostały przesłanki odpowiedzialności, tj. szkoda i związek przyczynowy pomiędzy szkodą a zdarzeniem sprawczym, bowiem, na skutek przedmiotowego wypadku powód doznał zwichnięcia lewego stawu biodrowego ze złamaniem panewki stawu, złamania trzonu mostka bez przemieszczenia, złamania przednich odcinków żeber II – V po stronie prawej.

Podstawę zasądzenia **zadośćuczynienia** stanowi przepis art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c., w myśl którego, w przypadku uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Zadośćuczynienie jest formą rekompensaty pieniężnej z tytułu szkody niemajątkowej i obejmuje swym zakresem wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, zarówno już doznane, jak i te które mogą powstać w przyszłości. Ma w swej istocie ułatwić przezwycięzenie ujemnych przeżyć. Dzięki niemu winna zostać przywrócona równowaga, zachwiana wskutek popełnienia przez sprawcę czynu niedozwolonego. Ma ono charakter całościowy i winno stanowić ekonomicznie odczuwalną wartość. Wielkość zadośćuczynienia zależy od oceny całokształtu okoliczności sprawy, w tym rozmiaru doznanych cierpień, ich intensywności, trwałości, czy nieodwracalnego charakteru. Przy ustalaniu rozmiaru cierpień i ujemnych doznań psychicznych powinny być uwzględniane zobiektywizowane kryteria oceny, jednakże w relacji do indywidualnych okoliczności danego przypadku. Od osoby odpowiedzialnej za szkodę poszkodowany winien otrzymać sumę pieniężną, o tyle w danych okolicznościach odpowiednią, by mógł za jej pomocą zatrzeć lub złagodzić poczucie krzywdy i odzyskać równowagę psychiczną. Nie ma natomiast podstaw do uwzględnienia żądania w takiej wysokości, by przyznana kwota stanowiła ponadto, ze względu na swoją wysokość, represję majątkową (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1973 roku, III CZP 37/73).

Analizując okoliczności faktyczne rozpoznawanej sprawy, Sąd uznał za zasadne żądanie zasądzenia na rzecz powoda dalszego zadośćuczynienia w wysokości 37.000 złotych.

Rozmiar cierpień fizycznych, których powód doznał w związku z wypadkiem, niewątpliwie należy ocenić jako znaczny (zwłaszcza w czasie hospitalizacji trwającej przez ok. 3 tygodnie i do 3 miesięcy po wypadku), zmniejszający się w jednak czasie.

Cierpienia fizyczne spowodowane były, w głównej mierze, rozpoznanym u powoda urazem i związanym z tym leczeniem oraz rehabilitacją, która trwa nadal.

Na cierpienia psychiczne składają się lęki przed jazdą samochodem, jednakże powód, poza odbyciem jednej wizyty u psychologa, nie leczył się z tego powodu psychiatrycznie.

Zakres i rozległość urazów oraz wiążące się z tym upośledzenie czynności organizmu, pozbawiły powoda okresowej możliwości samodzielnego funkcjonowania, w tym konieczność korzystania z pomocy osób trzecich w czasie hospitalizacji i do 5 miesięcy po opuszczeniu szpitala. Bezpośrednio po przyjęciu do szpitala, a następnie po zabiegu operacyjnym, zastosowano leczenie wyciągiem (przez 14 dni po zabiegu zespolenia), co skutkowało brakiem możliwości wstawania do czynności fizjologicznych i higienicznych, następnie był usprawniany w asyście technika rehabilitacji. Po opuszczeniu szpitala, przez okres pierwszych 3 miesięcy wymagał pomocy osób trzecich w czynnościach samoobsługowych wymiarze 2-3 godzin dziennie i w wymiarze 1 godziny dziennie w okresie następnych 2 miesięcy; do maja 2016r. poruszał się przy pomocy dwóch kul; skarżył się na kolana lewego, odcinka lędźwiowego pleców, lewego barku. Aktualnie, mimo, że bóle nie ustąpiły całkowicie – powód nadal odczuwa je przy gwałtownych ruchach, przy skrętach tułowia, posługiwaniu się sprzęgiem w ciągniku rolniczym, dłuższym chodzeniu, nie wymaga pomocy osób trzecich przy czynnościach życia codziennego.

W okresie 12 miesięcy po wypadku Z. W. (1) był całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie. Obecnie, mimo przyznanej renty z KRUS z tytułu niezdolności do pracy, powód pracuje w swoim gospodarstwie rolnym, zmienił jednak profil hodowli bydła z mlecznego na mięsne, ograniczając prace rolne, ze względu na występujące dolegliwości bólowe, do niewymagających dźwigania, kucania, czy też długotrwałej jazdy ciągnikiem. Nie występują jednak żadne przeciwwskazania do wykonywania samodzielnej pracy przy produkcji rolnej, w gospodarstwie o stopniu zmechanizowania, jakim dysponuje powód, natomiast wykonywaniu pewnych czynności towarzyszą ograniczenia związane z pojawiającym się okresowo zespołem dolegliwości bólowych, wymuszających przerwy w pracy.

Rokowanie co stanu zdrowia powoda jest umiarkowanie pesymistyczne, wyłącznie z powodu wysokiego prawdopodobieństwa powstania wcześniejszych zmian zwyrodnieniowych w obrębie stawu biodrowego lewego, ze względu na charakter złamania (śródstawowe). Jednak obecnie występujące upośledzenie funkcji stawu biodrowego lewego jest niewielkie, natomiast zespołowi bólowemu barku lewego i kolana lewego nie towarzyszy upośledzenia funkcji tych stawów, co sprawia, że w chwili obecnej nie występują u powoda żadne ograniczenia w czynnościach życia codziennego, ani też ograniczenia w życiu społecznym i prywatnym. Powód nie musi rezygnować ze spotkań towarzyskich, czy aktywności fizycznej w postaci pływania, spacerów. W związku z ewentualnymi dolegliwościami bólowymi powód powinien jedynie ograniczyć bieganie, wspinanie po skałkach, chodzenie po górach. Należy podkreślić, iż powód, zgodnie z zaleceniami lekarskimi, kontynuuje rehabilitację, która przynosi poprawę jego stanu zdrowia.

Przy ustaleniu rozmiaru cierpień i ujemnych doznań psychicznych osoby poszkodowanej, zobiektywizowane kryteria oceny, winny być oceniane w relacji do indywidualnych okoliczności danego przypadku. Zadośćuczynienie jest bowiem formą rekompensaty pieniężnej z tytułu szkody niemajątkowej i obejmuje swym zakresem wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, zarówno już doznane, jak i te które mogą powstać w przyszłości.

Zważywszy na powadzenie własnego gospodarstwa rolnego, należy uznać, iż wypadek zmienił życie powoda, gdyż czasowo (na około rok) wyłączył go z możliwości wykonywania pracy w zawodzie rolnika, wymusił zmianę

profilu produkcji (powód zrezygnował z hodowli trzody mlecznej na rzecz bydła mięsnego). Jednak, w chwili obecnej, doznane urazy w niewielkim stopniu ograniczają sprawność powoda, nie jest on zmuszony korzystać z pomocy osób trzecich przy czynnościach dnia codziennego i jest samodzielny w tym zakresie. Co prawda uraz spowodował ograniczenie dotychczasowej aktywności w postaci wykonywania bardzo ciężkich prac w gospodarstwie oraz rezygnację z rozrywek towarzyskich i sportowych (gra w piłkę nożną) z uwagi na niemożność biegania, natomiast może uprawiać inne sporty, np. pływanie, nie ma również w chwili obecnej żadnych ograniczeń w zakresie życia społecznego, będącego udziałem młodego, towarzyskiego, aktywnego mężczyzny.

Bez wpływu na ocenę wysokości należnego powodowi zadośćuczynienia, nie może pozostać również wielkość trwałego uszczerbku na zdrowiu, związanego z przebytymi urazami, który został ustalony łącznie na poziomie 23 %. Należy tu podkreślić, iż ustalając wysokość zadośćuczynienia, sąd nie jest związany procentowym uszczerbkiem na zdrowiu ustalonym przez biegłych lekarzy. Ta okoliczność ma jedynie dać pewną wskazówkę co do wielkości zadośćuczynienia, lecz w żaden sposób jej nie przesądza. Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd zważył na stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu, będącego następstwem wypadku oraz rozmiar cierpień fizycznych, zwłaszcza w pierwszym okresie po zdarzeniu. Sąd wziął również pod uwagę fakt, że życie powoda po wypadku uległo znaczącym ograniczeniom, o czym było mowa szczegółowo powyżej, nie mniej w chwili obecnej proces leczenia został zakończony i powód jest zdolny, mimo występujących ograniczeń, do pracy w gospodarstwie rolnym.

Oczywistym jest, że szkody niemajątkowej nie da się wymierzyć w kategoriach ekonomicznych. Uszczerbek na zdrowiu psychicznym i fizycznym powoda w znacznym stopniu nie może zostać zrestytuowany w sposób adekwatny poprzez świadczenia pieniężne. Uszczerbek ten może jednak być złagodzony poprzez dostarczenie poszkodowanemu wyżej wymienionej kwoty, która pomoże mu w zaspokojeniu potrzeb, a także pokryciu kosztów rehabilitacji.

Rozważając te okoliczności Sąd uznał, że odpowiednim dla powoda zadośćuczynieniem będzie kwota 69.000 zł. Ustalenie zadośćuczynienia w tej wysokości uwzględnia jego kompensacyjny charakter, przedstawiając ekonomicznie odczuwalną wartość i nie jest nadmierne w stosunku do aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa. Mając jednakże na uwadze fakt, iż tytułem zadośćuczynienia, w toku postępowania likwidacyjnego, strona pozwana wypłaciła powodowi kwotę 32.000 zł, Sąd zasądził uzupełniająco kwotę 37.000 zł., uwzględniając częściowo zgłoszone przez powoda roszczenie, w pozostałej zaś części oddalając je, jako wygórowane.

W myśl art. 359 par.1 k.c. **odsetki** od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub decyzji innego właściwego organu. W niniejszej sprawie źródłem roszczenia o odsetki jest przepis art. 481 par.1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Stosownie do treści art. 455 k.c. roszczenie wierzyciela wobec dłużnika staje się wymagalne wraz z nadejściem terminu do spełnienia świadczenia. Jeżeli termin ten nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Należy podkreślić, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym staje się wymagalne dopiero po wezwaniu dłużnika do wykonania świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 1973 r. I CR 55/73, niepublikowane). Z charakteru świadczenia, którego wysokość ze swej istoty jest trudno wymierna i zależna od szeregu okoliczności związanych z następstwami zdarzenia szkodowego, wynika, że obowiązek jego niezwłocznego spełnienia powstaje po wezwaniu dłużnika i że od tego momentu należą się odsetki za opóźnienie.

Dłużnik ma obowiązek spełnić świadczenie pieniężne w chwili, gdy wskazana została jego wysokość i dopiero od tej chwili można mówić o „świadczeniu pieniężnym” w rozumieniu art. 481 k.c. Dla prawidłowego określenia daty początkowej płatności odsetek konieczne jest ustalenie, przy zastosowaniu zasad art. 481 § 1 k.c., jaka część ze zgłoszonych roszczeń była zasadna co do wysokości w dacie ich wymagalności. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 września 1995 r., I ACr. 393/95, OSA 1995/9/66)

Należy w tym miejscu wskazać, że ubezpieczyciel winien zlikwidować szkodę w terminie 30 dni od dnia otrzymania zgłoszenia szkody. Jednak w przypadku, gdyby wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności albo wysokości świadczenia w tym terminie było niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w terminie 14 dni od dnia wyjaśnienia tych okoliczności (art. 14 ust.1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r., o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), powołanej wyżej)

W rozpoznawanej sprawie, wezwanie do zapłaty zadośćuczynienia w wysokości 190.000 zł. dotarło do ubezpieczyciela w dniu 15 marca 2016 r. (potwierdzenie zgłoszenie k.41) Przyjmując zatem, że od tej daty należy liczyć 30 dni na spełnienie świadczenia przez zobowiązanego, mając na względzie iż pozwany nie udowodnił istnienia okoliczności szkody wymagających dodatkowego wyjaśnienia, należało uznać, iż strona pozwana pozostaje w opóźnieniu w zapłacie zadośćuczynienia od dnia 16 kwietnia 2016 r. i od tej daty, zgodnie z żądaniem pozwu, należało zasądzić na rzecz powoda odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej tytułem zadośćuczynienia kwoty 37.000 zł.

O **kosztach procesu** Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozliczenia, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu.

Koszty poniesione przez powoda wyniosły łącznie 12.473,48 zł. (opłata od pozwu –4.000 zł., 7.200 zł. – wynagrodzenie pełnomocnika, 17 zł. – opłata skarbową od pełnomocnictwa, wykorzystana zaliczka na wynagrodzenie biegłych – 1.256,48 zł.). Koszty poniesione przez stronę pozwaną wyniosły łącznie 8.279,03 zł. (opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł., wynagrodzenie pełnomocnika 7.200 zł. oraz wykorzystana część zaliczki na wynagrodzenie biegłych –1.062,03 zł.). Z dochodzonej pozwem kwoty 80.000 zł. za zasadną Sąd uznał zasądzoną od pozwanego kwotę 37.000 zł., co oznacza to, że powód wygrał proces w 46,3 % i w takim stosunku należy się mu zwrot kosztów, co odpowiada kwocie **5.775,22 zł.** Strona pozwana poniosła koszty, które winny być przez powoda zwrócone w zakresie 53,7 %, co stanowi kwotę **4.445,84 zł.**, po dokonaniu kompensacji stanowi to kwotę 1.329,38 zł. (5.775,22 zł. – 4.445,84 zł.) na korzyść powoda.

Na podstawie art. art. 80 w zw. z art. 84 ust. 2 u.k.s.c. należało orzec o zwrocie na rzecz stron należności pieniężnych stanowiących różnicę między kosztami pobranymi, na poczet zaliczek z tytułu wynagrodzenia biegłych sądowych, a kosztami należnymi z tego tytułu.

Z/

Odpis wyroku wraz z odpisem uzasadnienia doręczyć stronom przez pełnomocników.

2017/12/04